

*

HEMELSE FLARDEN

*

CONSTANCE J. HAMPTON

*

Uitgave: Hemelse Flarden
© 2018 Auteur Constance J. Hampton
Publisher: Hermesse James Boekerij, Nederland
ISBN/EAN: 9789492980168
Emb- epub

*

MMXVIII-V

*

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

*

Alles in dit boek is fictief (verzonnen door de auteur): schijnbare overeenkomst met bestaande of al overleden personen van situaties, plaatsen of karakteristieken berusten op louter toeval.

*

*

*

*

*

I Ching Hexagram 49: de Snelle Omwenteling:

-

Gemengde tekens: de Omwenteling ontkent een Status Quo

-

Het tegengestelde wordt alleen mogelijk gemaakt als de tijd Rijp is.

-

Jij wordt alleen een Uitverkorene
als je
het vertrouwen
van de gehele Mensheid
hebt verdiend.

-

Je wachtwoorden zijn:
Orde en Helderheid.

*

*

*

AIGUILLE DU MIDI

*

Ze probeerde niet te klappertanden, terwijl ze op het ijsskoude terras neerhurkte.

God in de Hemel, wat haatte ze kou! Haar designer spijkerbroek leek al bevroren voordat haar billen de ijzige grond raakten.

Ze dwong zichzelf op te houden om over de kou na te denken. Ze kon alleen nog maar met beide handen haar hoofd omklemmen, dat aanvoelde alsof ze een onuitroeibare kater had. Haar kaken prikkelden ... de onafwendbare 'afterwarp' migraine zocht alweer haar venijnige weg door haar hoofd.

“Eli, Eli...” chantte ze zachtjes.

Soms hielp de chant; ze had hem geleerd van haar vriendin Karlijn, die nu al jaren in een eenzaam graf op een Haagse begraafplaats lag. Het was Jezus' jammerklacht geweest aan het kruis. Niet dat Karlijn in Jezus meer had gezien dan weer een andere spirituele gids. Goed beschouwd had Lucinda nooit geweten wàr Karlijn haar spirituele troost vond. Karlijn had haar eigen ideeën gehad over goden, duivels, monniken, vampiers en engelen.

Lucinda had daar vaak het hoofd over geschud. Ze had daar ook nog eens haar bezorgdheid over uitgesproken tegen Koninklijke Riek, de vrouw die dacht dat ze ooit Maria was, Jezus moeder, in een ver vorig leven.

“Karlijn haalt zich ernstige dingen op haar hals, als ze zo doorgaat!” had ze verontrust uitgeroepen.

Daarna had ze gebloed. Wie dacht ze eigenlijk wel dat ze was om kritiek te hebben op Reiki-meester Karlijn? Lucinda was een nieuwkomer in de spirituele wereld van de

Rieken, de Karlijns en de Rolanda's. Ze was de jongste aanwezige die van niets wist!

Riek had haar gealarmeerd aangekeken. Lucinda wist dat Riek haar om de een of andere reden altijd heel hoog had zitten. Riek had haar altijd genomen voor wie ze was met haar vreemde fratsen. Als nieuwkomer in het spirituele kringetje van de vrouwen had Lucinda geen last van 'hang-ups' en vooroordelen. Het maakte haar een nog vreemdere eend in de bijt. Een paradijsvogel onder de eenden, had Riek vaak gegript.

Riek had haar schouders vastgepakt en Lucinda zag dat ze huiverde.

“Als ze zo doorgaat wordt ze heel ziek, Riek! Iemand moet haar waarschuwen!”

Riek liet haar mondhoeken en haar schouders zakken.

“De dingen zijn, zoals ze zijn, lieverd. Er zal voor Karlijn niet makkelijk een weg terug zijn... Ze weet best hoe je erover denkt, maar ze zet toch haar zin door.”

“I hate to be right!” had Lucinda gedacht toen de prachtige wit glanzende kist langzaam het diepe familiegraf in zakte. Ze had er bijna een hardgrondig ‘Godverdomme’ aan toe willen voegen, maar haar nieuwe respect voor het alom Grote Wezen was in de loop der jaren tot buitengewone proporties gegroeid, nu ze wist wat ze wist. Ze hield haar heiligschennis maar voorzichtigheidshalve voor zich.

Nu had ze alleen nog maar Karlijns chant... Eli! Eli! En die was “gestolen” van de enige Grote Geest naar wie haar hart altijd weer scheen uit te gaan.

Verdomme.

-

Hij vond haar, terwijl ze diep ineengedoken tegen de railing haar hoofd wiegde.

“Luce?” vroeg hij bezorgd.

Ze keek hem aan door de spleten van haar half dichtgeknepen ogen.

“Christus, niet weer hè?”

Hij stopte zijn handen kleumend in de zakken van zijn ski-jack.

“Of was het de Chablis?”

Ze schudde haar hoofd, terwijl haar groene ogen zich met tranen vulden.

“Ik stuur de heli naar het middenniveau,” zei hij nors, “Jean-Paul haalt je hier wel op. Ik ga terug naar binnen.”

Hij draaide zich bruusk om, maar bedacht zich blijkbaar op het zelfde moment.

Hij knielde berouwvol bij haar neer en kuste haar zachtjes op de lippen en ogen. Haar tranen veegde hij weg. Ze was zijn ster, zijn leid-ster. Wat vergat hij dat toch altijd makkelijk!

“Je gezicht bevriest nog op deze hoogte...” mompelde hij, “terwijl jij toch makkelijk in hogere sferen moet kunnen leven?”

“Ik weet het niet...” fluisterde ze met moeite, “Die verdomde warps. Ik was er niet op bedacht. Maar ik begon me direct in de eerste lift al zo misselijk te voelen. Het spijt me, lief. Ik ben nu eenmaal niet als de meeste vrouwen!”

Hij glimlachte wat bitter. Had elk voordeel niet zijn nadeel, zoals elk nadeel zijn voordeel had?

“Ik laat je naar Genève brengen. Ik kom later!”

“Rode hoge hakken later?” vroeg ze onschuldig.

“Mmm, je brengt me op een idee!” glimlachte hij.

“Je moet wel gek zijn om hier op hoge hakken naar toe te komen. Typisch, hoor!” Lucinda hoorde een harde toon in haar anders zo melodieuze stem.

“Kom nou maar!” zei hij glimlachend, terwijl hij haar omhoog hielp.

Hij ondersteunde haar naar de ijzige tunnel en wenkte Jean-Paul.

“Ik had een verrassing voor je, maar die kan nu beter wachten. Ik zie liever tranen in je ogen van vreugde dan van hoofdpijn!”

“Oh,” antwoordde ze berouwvol, “heb ik weer een verrassing verpest?”

Toen hij weg liep staaarde ze naar zijn lange rechte rug en zuchtte. Het was zo moeilijk om niet vreselijk veel van hem te houden, ook al wachtte er in het restaurant iemand ongeduldig op hem met hoge rood gehakte schoenen. Het stomme nest!

*

*

*

EEN LIJKWADE

*

“Hoe krijg je het voor elkaar?” vroeg ze terwijl ze behoedzaam om zich heen keek.

André haalde zijn schouders op.

“Je weet toch dat veel geld alle deuren opent? Ook garagedeuren in basilieken van kardinalen.”

Ze lachte.

“Net waren we nog aan het rondrijden in een razend druk verkeer en nu staan we in een parkeergarage die bijna helemaal leeg is. En gelukkig hoog genoeg is voor je deuren.”

Ze wees naar de omhoog staande deuren van André's Ferrari.

“Ben je er klaar voor?” vroeg André.

Ze fronste haar wenkbrauwen.

“Je hebt me nog steeds niet verteld wat we hier gaan doen.”

“Ik wil dat je iets voor me uittest.”

Hij draaide zich om en liep naar de liftschacht.

“Uittest?” vroeg ze verbaasd.

Hij knikte terwijl hij op de knop voor de derde verdieping drukte.

“De Chevaliers hebben me gevraagd of jij iets kan uittesten op zijn waarachtigheid.”

“Hier in de Duomo van Johannes de Doper?” vroeg ze, “Maar, dat is... dat is waar de Lijkwade is!”

“Buitengewoon scherp van je!” lachte hij, “Ik geloof dat we deze kant op moeten. Ah, de secretaris van de kardinaal himself!”

“Moet ik iemands ring kussen?” vroeg Lucinda onzeker. André grijnsde.

“Cara heeft me daar niets over gezegd.”

“Cara?” vroeg Lucinda, “Wat heeft zij met het uittesten voor de Chevaliers te maken?”

“Niets,” vervolgde André terwijl ze achter de secretaris van kardinaal Poletto aan liepen, “maar ze is de enige die nog katholiek is en niet gescheiden. Zij heeft dit voor ons geregeld, met behulp van een enorme donatie natuurlijk, voor de reparatie van het dak van de Lijkwade Kapel. Het is in 1997 praktisch door een brand verwoest. Passend, vind je ook niet?”

Lucinda knikte beduusd. Ze betrapte zich erop dat ze na zes jaar huwelijk met André nog steeds niet gewend was aan de macht van het grote fortuin van de familie.

-

“Wat nog passender is...”

Hij opende een deur voor haar en liet haar passeren, “Is dat deze Duomo is gewijd aan de heilige Andreas.”

Hij knipoogde naar haar.

“Waar gaan we naar toe?” vroeg ze, nog steeds onder de indruk, terwijl ze enkele verdiepingen omhoog zoefden.

“Hij ligt in een speciaal gebouwde brandvrije kluis, sinds de brand in 1997. De wade schijnt vuur aan te trekken, hij is zo vaak bijna door brand verwoest! Je zou er bijna wat van gaan denken. Ik geloof dat we er zijn. Zal ik je alleen laten?”

Ze keek haar man schuins aan.

“Ik weet dat je niet gelovig bent, en ook niet zo acceptabel na al je scheidingen, maar wel dat je waarschijnlijk net als ik brandt van nieuwsgierigheid. Kom maar gewoon mee. De bewakers van de wade zullen me er

vast niet mee alleen laten, dus ik zou niet weten waarom je ook niet zou kijken.”

-

Ze staaarde neer op een linnen doek dat bruine strepen vertoonde van brand- en waterschade.

Ze greep André's hand hard beet.

De hoeders van de wade, enkele hooggeplaatste priesters, keken haar streng aan. Het was haar verboden om iets aan te raken. De hoeders droegen zelf witte handschoenen, hoewel de wade onder een glazen plaat lag in een speciale langwerpige kist, die direct de enorme kluis in en uit kon worden geschoven.

“Oh, mijn hemel!” fluisterde ze en ze greep naar haar slapen.

Ze voelde migraine en een scherpe misselijkheid opkomen.

“Gaat het, lieverd?” vroeg André, terwijl hij haar om haar middel vast pakte.

“De stoel,” kreunde ze, “het is weer zo'n warp. Oh André, er is geen twijfel mogelijk! Hij was van hem.”

André zette haar voorzichtig op een klaarstaande stoel. Daar vandaan kon Lucinda nog net gefascineerd in de langwerpige kist staren.

-

“Wat bedoelde je met van hem?” vroeg André nieuwsgierig.

Ze zaten in hun suite in het Principi di Piemonte hotel op een gerieflijke bank.

Lucinda leek langzaam over de gevolgen van haar laatste 'warp' heen te komen.

“Het is... Ik mag het eigenlijk niet zeggen...” hakkelde ze.

“Net zo min als je over de Hiërarchie mag praten?”

Er klonk lichte spot in zijn stem. Lucinda wist dat hij het haar kwalijk nam dat ze spirituele geheimen voor hem achterhield, maar sommige geboden waren nu eenmaal onverbiddelijk.

“Afgezien daarvan staat het zo vreemd.”

“Niets menselijks is mij vreemd!” quote hij, terwijl hij haar hand pakte.

Ze boog het hoofd.

“Ik was erbij. Je weet wel, een leven met hem.”

Hij knikte. Zo langzamerhand wist hij alles over reïncarnatie en haar ferm gewortelde ideeën daarover.

“Vertel me nu niet dat jij in een vorig leven Maria Magdalena was!”

Ze glimlachte fijntjes.

“Nee, niet Maria Magdalena. Iemand anders. Ik geloof er stellig in dat ik hem heb gekend. Ik voelde zijn aanwezigheid nog in dat doek. Geen wonder dat Hitler het wilde hebben!”

“Wat moest Hitler nu met het ultieme teken van christendom?” vroeg André. “Voor zover ik weet hield hij van alles wat Arisch was en dat had voornamelijk zijn oorsprong in Noorse en Keltische mythen.”

“Hij had de Lans ook gestolen. Misschien geloofde hij dat die artefacten hem onoverwinnelijk maakten. Hij was enorm bijgelovig. Waarom wilde je me over de Lijkwade uittesten?”

Lucinda begon zich langzamerhand veel beter te voelen.

“De Chevaliers hechten waarde aan je oordeel, dat weet je. Als we ooit een vrouw in ons midden accepteren ben jij waarschijnlijk de eerste. Be it as it may: we hebben een aanbod gekregen voor de recente vondst van een ander

artefact. Naar alle waarschijnlijkheid is het Keltisch, maar het duurt maanden om de echtheid uit te testen en we hebben er haast mee om hem te kopen als hij echt is. Het is een grote gouden ketel. Sommige denken dat het de Graal is, maar hij lijkt meer op de Ketel van Overvloed van de Kelten.”

“Oh!” Lucinda greep weer naar haar hoofd.

“Grote God, André, doe je het expres?”

Hij knielde voor de bank neer en nam haar hoofd in beide handen.

“Betekent deze reactie dat hij echt is?”

Ze slaagde er net in om haar hoofd te schudden.

“Nee,” kreunde ze, “een warp... in een ander leven!”

*

*

*

CHIEMSEE

*

De vrouw trok aan de kraag van haar nerts-bontjas. Het was steen koud en ze betreurde het dat ze geen warme wollen das om had gedaan. Iedereen wist dat bontjassen niet gemaakt waren om de draagster warmte te geven door hun ongelukkige ontwerp, maar om te laten zien dat je status had.

Ze gluurde langs het stenen muurtje van het verborgen boothuis en zag dat Hans liep te zwoegen met de last in de grote kartonnen doos.

“Hans!” fluisterde ze, “Ik ben aan deze kant. Stop dat ding in de roeiboot, dan kunnen we eindelijk gaan!”

Hans keek snel op naar haar. Ze wist dat hij voor zijn leeftijd nog uitstekende ogen had.

“Bijna gepiept, Mevrouw,” fluisterde hij terug.

Ze zag dat het pak nu voor in de roeiboot lag.

“Op de spits, dan kan ik er makkelijker mee overweg!” waarschuwde ze haar trouwe butler.

“Ik ga met u mee!” zei Hans vastberaden.

Geen haar op zijn hoofd dacht er aan dat hij zijn werkgeefster van in de zeventig alleen dat ijskoude meer op liet roeien.

“Hans, ik wil niet dat je meer weet, dan wat je tot nog toe hebt gehoord! Het is veel te gevaarlijk!”

Hans klemde zijn kaken op elkaar. Hij zat er nu eenmaal tot ver over zijn oren in, dus wat maakte dit laatste tochtje op de Chiemsee nog uit?

Hij schudde zijn hoofd.

“Twee kunnen meer dan één, Mevrouw.”

“Als hij erachter komt dat ik hem hier heb gedumpt dan zullen we een ijselijke dood sterven!” waarschuwde ze hem.

“Waarom is dat ding zo belangrijk voor u?” vroeg hij.

Ze lachte schamper.

“Dat ding interesseert me alleen maar omdat hij er zo’n waarde aan hecht. Hij heeft het me zelf gezegd, die moordenaar!”

Hans probeerde een huivering te onderdrukken. Niemand, maar dan ook niemand durfde op zo’n manier over de Fűhrer te praten.

Ze keek plotseling om naar het pad waar de van de tuinman geleende DKW stond. Hoorde ze iemand?

“Snel!” beval ze.

Later zouden ze wel verder kibbelen over hun vlucht naar Zwitserland. In ieder geval zou de tuinman blij zijn met de autoruil.

*

*

*

TERUGKEER NAAR BERLIJN (1943)

*

*

I Ching hexagram 41: Het Offer

Vermengde tekens:

Pas na de Ondergang door het Offer is er weer plaats voor
Bloei.

*

Het Kwade verheft zich
hoog als een berg
Het Hart verdrinkt
als in de diepten van het Duistere water

*

Ze had het hele eind van Wannsee naar Monbijou moeten lopen. Er was nooit een goede verbinding geweest tussen Wannsee en de villawijk waar haar oma woonde om de eenvoudige reden dat niemand van Oma's gasten ooit gebruik hoefde te maken van het openbaar vervoer.

Op het station Friedrichstrasse had Hanslein niet klaar gestaan met de auto. Ze had eindeloos gezocht tussen de resten van de overkapping van het grote station, maar Hanslein, oma's legendarische butler en chauffeur was in geen velden of wegen te bekennen geweest.

Ze zou moeizaam met haar grote koffer en werd moedeloos van het pijnlijke gevoel in haar armen.

Oma's huis stond in een uithoek van het deftige Grunewald. Het was inderdaad het handigst geweest om in Wannsee uit te stappen, maar dat nam niet weg, dat ze een hele afstand had te overbruggen tot het hek van de villa.

Ze had zich gelukkig geprezen dat er al een verbinding naar Wannsee was geweest in dat door zoveel bombardementen getroffen Berlijn.

Oma's vader, Overopa Friedman, had de villa in Grunewald laten bouwen. Hij was steenrijk geworden in de staalindustrie. Lisa herinnerde zich hem als een bijna komische besnorde, sombere en dominante man die eeuwig in een zwart rokkostuum gekleed rond liep. Hij was altijd heel deftig geweest en zijn enig bekende uitspatting was zijn huwelijk geweest met Elisa Meyer, de beeldschone Joodse dochter van Eli Meyer, de "handelaar in alles, maar voornamelijk goud".

Sarah Friedman, haar oma, was hun enige dochter, zeer tot verdriet van Rudolf Friedman, want met al zijn geld had hij geen zoon om zijn succesvol imperium voort te zetten. Hij was onvoorstelbaar en onwrikbaar patriarchaal geweest. Oma mocht wat hem betrof alleen maar opzitten en pootjes geven.

Oma Sarah had zich altijd weinig van haar deftige vader aangetrokken. Ze had het bestaan om de knappe blonde Hollander Thomas Vellinga te trouwen, die Overopa voor zaken bezocht in Berlijn.

Thomas was een vrijgevochten Hollander, die ver van Berlijn woonde. Gezien Over-opa's strenge reputatie werd dat niet als toeval beschouwd. Thomas had oma Sarah tot zijn sterfdag in Rotterdam gehouden.

Daarna was Oma Sarah teruggekeerd naar Monbijou in Grunewald. Haar dochter Elisabeth bleef in Rotterdam

wonen met de reder Jan Voerman en hun twee kinderen Lisa en Hans.

-

Lisa veranderde de koffer van arm. Ze zuchtte diep. De hele reis van Travemünde naar Berlijn was bepaald geen lolletje geweest.

Oma had haar naar een verre oer-Duitse achterricht gestuurd van de kant van haar vader, toen de eerste bommen op Berlijn vielen.

Oma had haar in 1939 naar Berlijn laten komen, om haar de kansen te geven van een “debuut” in de Duitse hoogste kringen. Oma’s timing leek op zich goed te zijn geweest: de Duitsers veroverden in 1940 haar geboortestad Rotterdam en sinds het bombardement was de stad volgens de berichten nog altijd een chaos. De stad onderging zware tijden, niet het minst door de veelvuldige afvoering van arbeiders uit het havengebied voor de Duitse Arbeitseinsatz.

Lisa’s ouders, die zich heel goed realiseerden wat het kon betekenen om in deze tijden een Joodse grootmoeder te hebben en een Duitse grootvader, waren blij dat Oma haar bij zich had willen nemen.

De rederij van haar vader had in 1939 stil gelegen door gebrek aan orders. Vader was rijk genoeg om hun huishouden in hun Kralingse villa te handhaven, maar het huis werd in 1940 in beslag genomen door happige Duitsers. Vader, Moeder en Hans hadden moeten uitwijken naar IJsselmonde, waar hun oom Dirk Voerman meerdere arbeidershuisjes had.

Het was bepaald een overgang geweest van de ruime villa naar een woninkje met drie kamers, maar haar ouders prezen zich gelukkig met hun nieuwe kleine behuizing.

Jan Voerman was blij dat hij nooit had gekoketteerd met de Duitse afkomst van zijn vrouw. Dit kwam voort uit het feit, dat hij haar twee jaar na het eind van de Eerste Wereldoorlog in Berlijn trouwde. De Hollanders hadden, ondanks hun neutraliteit in die oorlog, nooit meer veel op gehad met alles wat Duits was. Wie zich verwonderde over het lichte accent van zijn vrouw, vertelde hij, dat ze afkomstig was uit Limburg: daar werd immers ook een mengelmoes van Duits en Nederlands gesproken. Hij had er voorzichtigheidshalve op gestaan dat ze de hardere klanken in haar spraak zou afleren.

Oom Dirk had zijn broer wel dat huisje verhuurd, maar hij bleef er altijd even nerveus over. Zijn schoonzusje was weliswaar slechts één kwart Jodin, maar volgens de Joodse wetten werd ze als volledig Joods beschouwd, omdat het Joods-zijn zich voortzette via de vrouwelijke afstammingslijn. Daarbij waren mama's ouders Duits. In bezet Nederland kon het allemaal bijna niet erger. Elisabeth deed haar best om haar Duitse afkomst te verdoezelen en aan het Joodse geloof hadden haar moeder en zijzelf zich bepaald weinig gelegen laten liggen. De dag dat Elisa Meyer met Rudolf Friedmann trouwde, kon wat Elisa betrefte de Thora en al zijn ingewikkelde en beperkende regels in de modder zakken. Haar vader Eli had dat met lede ogen aangezien, maar sinds de dood van Sarah's moeder, was er met haar geen land te bezeilen geweest.

De financieel gelukkige verbintenis kwam voor Eli als een geschenk uit de hemel en zodra de Joodse gemeenschap hem erom begon uit te braken, liet hij dat met Joodse gelatenheid over zich heen gaan.

“Ach ja, een ontaarde dochter!” pleegde hij tegen Rabbi Pratzman te klagen. Hij voorzag de synagoge dan van een

som geld, niet te veel, maar genoeg om de Joodse raad rustig te houden. Natuurlijk deed het hem allemaal in zijn hart wel pijn: een Jood is toch altijd een Jood, nietwaar!

De IJsselmondese bevolking werkte ook niet echt hartelijk mee. In deze gevaarlijke tijden werd elk nieuw gezin argwanend bekeken, vooral een gezin dat kwam wonen in het huis van de familie Moserman die op een nacht in een overdekte Duitse vrachtauto was verdwenen om nooit meer terug te keren.

Iedereen koesterde wel vermoedens over het lot van de Mosermans, maar men wachtte zich om ze hardop uit te spreken. Het lot van de familie Moserman wekte hun medelijden, maar ook hun angst. Bij de Duitsers wist je maar nooit waar het hun om te doen was. Er was teveel bekend over voorkeursbehandelingen en verraad. Hoe dapper blijf je als je kinderen in leven hebt te houden, terwijl je man is verdwenen, ondergedoken of voor de Einsatz meegenomen?

Elisabeth werd gezien als een hele vreemde eend in de IJsselmondese bijt en het verhaal over haar Limburgse afkomst werd maar half geloofd. Nee, die familie Voerman kon je maar beter uit de weg blijven, ook al waren ze dan ergens verwant met de familie die half IJsselmonde van hun levensonderhoud voorzag door het werk op de werven en de rederij in Rotterdam-zuid.

-

Lisa had een angstige reis gehad, maar gelukkig waren de controles onderweg niet veelvuldig geweest. Voor de verder vorsende ondervragers had Lisa verzonnen, dat ze overkwam om in Grunewald in de huishouding te gaan werken, zelfs nu Berlijn constant bloot gesteld werd aan geallieerde bombardementen.

Gelukkig hadden noch Lisa's achternaam Voerman, noch Oma's naam Vellinga-Friedmann enige achterdocht bij de controleurs gewekt.

Uiteraard had moeder Elisabeth het nimmer noodzakelijk gevonden om haar kleding te tooien met de geel met zwarte Davidster. Ze was al tegen haar wil kwart-Joods maar haar kinderen hadden er wat haar betreft helemaal niets mee te maken. Daarbij was haar eigen moeder volgens de nieuwe Duitse wetten een 'Halbjude' en daarvoor golden toch niet dezelfde regels als voor de 'Volljuden,' ook al niet omdat ze een zogenaamd 'gemengd huwelijk' was aangegaan.

Dat Lisa door half Duitsland naar het nu zo gevaarlijke Berlijn reisde, wekte wel bevreemding bij sommige nieuwsgierige controleurs, maar Lisa werd toch geen haarbreed in de weg gelegd. Berlijn had voor de Duitse controlediensten de magische klank van de Rijkskanselarij van hun aanbeden Führer.

De meeste Duitsers hadden het veel te druk gehad met de mobilisatie naar Rusland, waar de strijd om Stalingrad begin van het jaar, voor hun geliefde Führer in een ramp was omgeslagen.

Lisa herinnerde zich hoe treurig haar moeder had gekeken, toen Lisa het aanbod van haar oma, om over te komen in 1939 met beide handen aangreep. Lisa was net achttien geworden en ze had zich aan geen enkele jongen in Nederland gehecht. De Hollandse jongens in Kralingen, die in Elisabeth's ogen van stand genoeg waren om over een verbintenis te mogen komen praten, hadden wel iets anders aan hun hoofd gehad, zo pal voor het uitbreken van de oorlog. Daarbij was er altijd die knagende factor van Lisa's Duitse afkomst. Nee, Lisa had er waarschijnlijk niets mee te

verliezen om in Berlijn haar geluk te beproeven. Half-Hollands in Berlijn was toch altijd een betere combinatie dan half-Duits in Holland.

-

Tijdens haar treinreis had Lisa angstig naar de lucht gestaard. De geallieerde bombardementen op de Duitse havens en het Ruhrgebied waren aan de orde van de dag. Ze kon helaas alleen maar bidden en hopen, dat haar trein niet door een bom zou worden getroffen.

De reis naar Berlijn voerde door het droefgeestige Duitse Hoogland waar op vele stations grote groepen mensen gelaten stonden te wachten op treinen die steeds minder regelmatig aankwamen.

Het had Lisa allemaal wel verbaasd, maar door de spanning van de reis had ze er niet verder over nagedacht. Ook had ze zich er het hoofd niet over gebroken, dat de trein naar Berlijn ‘gewoon’ volgens een of andere dienstregeling reed, in deze moeilijke tijden. En aan de grote hoeveelheid Duitse soldaten die op deze rit meereed had ze zich niet hoeven storen in haar met rood pluche beklede eerste klas coupé.

Het was een onaangename verrassing voor Lisa, dat Hans op Bahnhof Friedrichstrasse niet te vinden was geweest met Oma's zwarte Adler. Ze had met tegenzin moeten uitzoeken om hoe laat de stedelijke trein naar Wannsee vertrok en ook die gegevens van de dienstregeling kwamen niet bepaald overeen met de werkelijkheid. Hoewel ze om half twee met de trein was gearriveerd, had ze pas laat in de middag een staanplaatsje kunnen bemachtigen in de tram op de Zuidlijn.

-

Grunewald maakte een vredige, landelijke indruk op haar. Overal lagen de villa's als met de losse pols verspreid langs de hoofdstraat die door Berlijns villapark voerde. Overgrootmoeder Elisa had wel geweten wat ze wilde, toen ze Rudolf Friedman ertoe overhaalde om een huis in het deftige Grunewald te laten bouwen. De Berlijnse high-society resideerden er immers, evenals de rijkere leden van de Pruisische aristocratie, die hun pied-a-terre wensten te hebben in Berlijn. Ze had wel de bewoners van de wijk tegen zich in het harnas gejaagd door haar huis Monbijou te noemen in navolging van het oude afgebroken stadslot Monbijou van Frederik de Grote, maar Elisa Friedmann was even eigenzinnig geweest als mooi en ze had jarenlang de Grunewaldse clique en chique aangevoerd in haar extreme drang naar bijzondere uitpattingen.

-

Nadat Lisa zich voor de derde maal in de straat vergiste, zette ze haar koffer in het gras van de met grote eiken- en lindebomen beplante laan. Licht hijgend ging ze maar even op haar koffer zitten, peuterend aan haar lage zwarte pumps, waarop ze, door de oorlogsschaarste, nu al bijna twee jaar liep. Ze besloot haar hoofddoek af te doen en schudde haar volle roodbruine lokken, die ver over haar schouders naar beneden dansten, los. Ze zocht in haar zwartleren handtasje naar haar poederdoos met spiegeltje. In het spiegeltje van de geopende poederdoos keek haar een licht bezweet en vermoeid meisjesgezicht aan. Er parelde zweet boven haar volle rozerode lippen. De zomer had zich vroeg ingezet dit jaar en de meiavond was ongewoon warm. Daar zat ze dan, ergens midden in Duitsland een land, waarmee haar vaderland in oorlog was en dat het thuis was van haar voorvaderen.

Eenentwintig jaar jong sinds 25 april 1943, nog maar een week geleden. Ze kneep haar ogen dicht tegen de nog uitbundige stralen van de ondergaande zon. Wat zou ze graag haar zware gevoerde regenjas uittrekken. Maar dat betekende, dat ze hem dan over haar arm moest gaan dragen. Ze vond het maar beter om hem aan te houden en stond wat stram van haar koffer op. Ze was altijd wat mollig geweest, maar het laatste jaar in Travemünde was geen jaar geweest van melk en honing. Er was maar net voldoende te eten geweest. Haar molligheid was verdwenen als sneeuw voor de zon. Haar liefde voor het roeien op de binnenmeren van de zee hadden haar een gespierdheid gegeven die haar figuur absoluut ten goede kwam, hoewel het nu niet echt naar de maatstaven van de mode in die tijd was.

Ze sloeg haar grijze plooirok af en hervatte zuchtend haar tocht. Als ze er nu maar alvast was...

-

De dikke man met de zware onderkinnen sloeg de as van zijn sigaar af, terwijl hij telefoneerde.

“Zo dus je hebt eindelijk die verdome oude Jodin opgepakt?” schalde hij in het mondstuk.

“Haar knecht ook? Wat, verzet? Wat denkt die idioot wel? Huh? Neer geknuppeld? Voer je hem nog af? Wat interesseert mij zijn Arische uiterlijk nou? Huh...? Nou je ziet maar wat je doet... Maar die Friedmann gaat op transport, en wel meteen! En het huis? Goed zo, keurig, keurig, de Stadtscommandatur zal je dankbaar zijn!”

Vergenoegd legde hij de telefoon terug op de haak.

“Zo Sarah Friedmann,” mompelde hij, “dat was dan even tussen ons!”

Hij verzonk in diep gepeins. Hij had altijd al geweten, dat er iets aan de hand was geweest met de afkomst van die

Friedmann. Maar zolang hij hoop koesterde op een verbintenis met Sarah Friedmann en haar staalmiljoenen was haar geheim veilig bij hem geweest. Sarah Vellinga, geboren Friedmann, had al tien jaar geleden hemel en aarde bewogen om de archieven van de burgerlijke stand van Berlijn in te komen om de papieren van haar moeder te laten vervalsen. Echt nodig was dat niet gebleken: de archieven waren tijdens een recent bombardement vernietigd.

En laten we wel wezen, dacht hij grijnzend, iedereen wist het toch van die Rudolf Friedmann. Nou ja, iedereen... Dat huwelijk was een jaar of zestig geleden breed uitgemeten in de pers. Romantische nonsens natuurlijk! Die Joodse Meijer-teef had staalmagnaat Friedmann aan meer dan aan zijn haren. Stomme trut! Je hoefde er alleen de oude kranten maar op na te slaan om over haar zogenaamde geheim te lezen.

Ze verwachtte zeker dat ze veilig was, het secreet...

Verbittering welde in hem op, toen hij dacht aan de vernederende manier waarop Sarah op zijn aanzoek had gereageerd, laatst na een luisterrijk diner van de RSHA, met hoge SS-officieren. Het was al moeilijk genoeg geweest om haar er naar toe te krijgen, ze nam zelden zulke uitnodigingen aan. En ze had urenlang zitten smoezen met een vent van Grüppentransport, een bijna Niemendal in een zaal met een gezelschap dat blonk als diamanten. Alles van het Reichsicherheits Haupt Amt, wat maar iets betekende, was aanwezig geweest.

Ze had gelachen, toen hij haar vroeg, nee gekrijst!

“Al was je de laatste op de wereld,” had ze gezegd, “ik nam nog liever een vrouw!”

O mijn god, de herinnering!

Hij leunde ver achterover in zijn hout-met-lederen bureaustoel. Wat was macht dan toch iets verrukkelijks! Eén telefoontje van hem naar het Juden-Referat van de Gestapo en Sarah Friedmann was al bijna verleden tijd.

Morgen zou hij dat huis gaan bekijken. Reken maar, dat het van nu af aan zijn huis zou zijn, met alles erop en eraan. Hij kon haast niet wachten, maar vandaag gaan kijken was onder de omstandigheden een beetje link.

Wie verdeelde dat allemaal weer precies bij die Vermogensverwaltung? Karl Guttman?

Hij grijsde nog toen hij Guttman 's afgemeten stem aan de telefoon hoorde.

“Ha, die Karl,” schreeuwde hij in de hoorn, “ik moet even iets van je weten, jongen. Op welke lijst staat dat huis van die Jodin Friedmann? Ik wil er een goed bod op doen!”

Hij ontstak bijna in woede zodra Guttman antwoordde, dat hij nu net niet over die lijst beschikte en aan zijn secretaresse zou vragen om het voor Herr Doctor Meister uit te zoeken.

“Verdammt, Guttman, je begrijpt toch wel dat er haast mee geboden is?”

Hij spuugde bijna in de telefoon van kwaadheid. Stadtsanwalt van Berlijn, en dan zulke antwoorden krijgen!

De opmerking die volgde veroorzaakte bij hem bijna een beroerte.

“Herr Doctor Meister, helaas is het huis is al gevorderd door de dienst Behuizing van de Rijkskanselarij...”

Guttman leek opzettelijk te wachten met zijn verdere antwoord. Herr Doctor Meister Lowenau, Staatsanwalt van Berlijn, de deceptie van zijn leven bezorgen, was iets waarvan je langzaam moest genieten.

Op het “Wat zeg je,” van Lowenau antwoordde Guttman bijna gniffelend, dat Herr General, van Duitslands tweede pantserdivisie van de Wehrmacht, Heinz Guderian het huis nodig zou hebben voor zijn verblijf in Berlijn, tussen de diverse oorlogsvoeringen aan het front door. De Führer had dat speciaal verordonneerd. De neef van Guderian, die werkzaam was als officier Behuizing en Intendance voor het troepenonderdeel Berlijn-Spandau zou er naar toe gaan om alles te regelen.

De hoorn van Herr Doctor Meister Lowenau’ s telefoon overleefde maar nauwelijks de klap waarmee hij werd neer geramd.

-

Het duurde een poosje voordat er op haar bellen werd gereageerd.

Ze had eindelijk de hekken van Monbijou herkend in één van de vele zijlanen van Grunewald. De wijk was wonderbaarlijk gespaard gebleven voor de bombardementen van de geallieerde vliegtuigen. Weinig villa’s vertoonden tekenen van vernieling en vele huizen zagen er ondanks de oorlog nog verzorgd uit.

De prachtige smeedijzeren hekken in renaissance-krul hadden tot haar verbazing open gestaan en de Adler van Oma stond slordig geparkeerd bij het middenperk voor het bordes.

Ze verbaasde zich niet echt over de twee officieel uitzierende zwarte auto’s met nazi vlaggetjes aan de zijkant. Oma probeerde immers al jaren haar balans te vinden in het snel veranderende Duitsland en in Grunewald was je een hoge windvanger, die moest meehuilen met de wolven in het bos.

Toch kwam er iets van behoedzaamheid over Lisa. Ze masseerde eerst peinzend haar beide armen, voordat ze aanschelde.

Ze was niet voorbereid op de jonge Duitse onderofficier, die de deur opende.

Hij nam haar van top tot teen op en vroeg toen hautain: “En?”

“Ik eh... word verwacht bij Frau Friedmann...” stamelde ze onzeker.

Waarom deed Hans nu niet gewoon de deur open, of Sofia, het belmeisje?

“Umm...,” de jongeman dacht even na, zuigend op enkele onregelmatige tanden,

“Kom binnen!” besliste hij.

Hij keek waarderend naar de roodharige schoonheid. Hij had vele mooie meisjes gezien in Berlijn, maar deze was wel heel speciaal. Hij vroeg zich verstrooid af, waar in Duitsland haar accent gesproken werd en ging haar voor de hal in.

Lisa werd knalrood bij het zien van zijn vrijmoedige blik. Ze aarzelende even en liep dan achter hem aan. Haar koffer liet ze bij de deur staan omdat de jongeman geen aanstalten nam om hem van haar over te nemen.

Lisa zette grote ogen op. Er heerste enorme wanorde in Oma's anders zo opgeruimde hal. In de vestibule waren jassen in een hoop op de grond gegooid en de brede Perzische loper lag in een vreemde boog door de hoge gang gekruld, alsof iemand hem had opgetild en daarna weer neergesmeten.

Er was geen teken van Oma, Hans of Sofia.

Lisa bleef abrupt in de hal staan.

De jonge onderofficier draaide zich fronsend om. Lisa bedacht zich dat hij haar broer had kunnen zijn. Hij leek niet ouder dan twintig. Hij had een niet onaardig gezicht, met zelfs bijna komische trekken, die werden veroorzaakt door zijn puntige kin, zijn wat schuingeplaatste ogen en zijn krullende haar, dat onder zijn Wehrmacht-pet uit piekte.

“Fräulein...?”

“Ik eh,” ze haatte haar onzekerheid, “ik kwam voor Frau Friedmann, ze had mij hier ontboden.”

Op de trap boven de hal klonk gestommel.

“Wat is er, Rolf?” vroeg een opgewekte bariton.

Een officier leunde over de balustrade en keek belangstellend naar beneden.

“Een bezoeker, blijkbaar, Herr Untersturmbannführer!” antwoordde Rolf terwijl hij in de houding sprong.

“Himmel!” antwoordde de officier, “Wat een aangename vondst, Rolf! Waarom bent u hier Fräulein?”

Zonder haar antwoord af te wachten zei hij plotseling: “Breng haar naar het zijkabinet in de hal, voordat de Gestapo zich genoodzaakt voelt om zich over haar te ontfermen. En even klep toe, tegen die kerels.”

Rolf knikte en duwde haar een kleine antichambre in, tegenover de trap.

“Wacht u hier even Fraulein en maakt u zo min mogelijk geluid! Die Gestapo kan u het vuur aan de schenen leggen als u niet oppast.” Fluisterend voegde hij eraan toe: “U kunt beter praten met mijn baas dan met hen, hoor.”

Verbijsterd zakte Lisa op een stoel in de antichambre neer. Het was er een bende: de gordijnen waren van de muur gerukt en de schilderijen lagen in een hoek van de kamer op een hoop.

Bij de gedachte dat de Gestapo in het huis was begonnen haar tanden te klapperen. Wie kende niet alle duistere verhalen over de geheime politiemacht, die blijkbaar over leven en dood kon beschikken in Hitlers nieuwe rijk? Ze hielden zich vooral bezig met spionage en...Joden. Lisa vroeg zich bezorgd af of de Gestapo daarom in huis was: omdat Oma half joods was? Maar Oma was toch veilig geweest? Ze was zelf een gemengd huwelijk aangegaan met een Nederlander van Arisch uiterlijk en Friese afkomst. Ze was volgens de normen een Halbjudin, die enorm rijk was ook. Oma zei wel eens dat het voordeel van geld was, dat het alle deuren opende.

Lisa zoog nadenkend op haar lippen. Ze moest heel voorzichtig zijn...

Rolf stond haar nog steeds aan te kijken.

“Fräulein, blijft u hier tot ze weg zijn. Ze onderzoeken de bovenverdiepingen van het huis. Op eh... misdaden tegen het Duitse Rijk.”

Hij keek haar veelbetekenend aan.

“De Untersturmbannführer en ik zijn hier op orders van de Rijkskanselarij. Er moet hier iemand anders komen wonen. Een beroemde generaal, op last van de Führer.” Op vertrouwelijk toon voegde hij eraan toe: "Toevallig wèl de oom van de Untersturmbannführer!”

“Misdaden tegen het Rijk?” Lisa trok wit weg. “ Die Frau Friedmann?”

“Ze is Jodin, ze had het blijkbaar verdoezeld.”

Rolf zei het kortaf. Zijn opleiding bij de Hitlerjugend en daarna de Wehrmacht hadden hun uitwerking niet gemist.

“U kunt er beter niets mee te maken hebben, Fräulein!”

Hij zei het bezorgd, maar ook dreigend. Lisa's schoonheid maakte hem mild, maar het idee, dat ze iets met

de Jodin uitstaande zou kunnen hebben, vervulde hem met tegenzin.

“N...nee...” stotterde Lisa.

Ze dacht bezorgd na.

“Frau Friedmann heeft me voor haar huishouding ingehuurd. Eh... mijn moeder werkte voor haar toen ze jaren geleden in Rotterdam, in Holland, woonde. Frau Friedmann voelde zich alleen en ze werd hulpbehoevend...”

Ze realiseerde zich, dat die laatste opmerking niet erg slim was, tegen een jongen die Joden had leren verachten.

“Ik ga naar de Untersturmbannführer,” besloot Rolf.

Zijn jonge baas kennende, wist hij dat hij alles verder wel zou uitzoeken. Maar een meisje, en dan nog zo één, aan de Gestapo uitleveren, alleen maar omdat ze op een ongelukkige tijd aanbelde, dat ging Rolf te ver.

-

Kaj Guderian keek Lisa vorsend aan.

Zodra de Gestapo uit het huis was verdwenen, stampend langs de antichambre met daarin een bibberende Lisa, was hij naar haar toe gegaan.

“Mijn Hauptscharführer vertelt me dat u hier kwam als huishoudster voor die Jodin,” zei hij met een scherpe klank in zijn stem.

Lisa schrok van zijn dreigende toon.

“Er was in Travemünde niet veel meer te eten,” zei ze zwakjes. “Ze gaf me een kans...”

“Wat,” vroeg Kaj hardvochtig, “om Jodeneten te maken?”

Lisa protesteerde beverig.

“Nee, nee, om haar te verzorgen, ze had toch een kokkin? Er is nooit over Joods eten gesproken. Ik wist niet eens dat ze Joods was.”

Een gevoel van machteloosheid beving haar. Vergeef me, oma, dacht ze.

De Untersturmbannführer dacht diep na.

“U weet hoe u moet koken en een huishouden leiden? Ook in een huis als dit?”

Toen ze knikte, veranderde zijn houding.

“Nah, Liebchen,” zei hij plots goedgemutst, “dan mag je nu voor ons een maaltijd klaarmaken en werk je voorlopig voor de Wehrmacht.”

Hij had duidelijk plezier om haar verbijsterde gezicht.

-

Die nacht verloor Lisa haar maagdelijkheid aan Kaj Guderian, Untersturmbannführer bij de Wehrmacht.

Hij had zonder veel plichtplegingen bezit van haar genomen, zijn linkerarm over haar schouders en keel gekruist tegen haar verzet, zichzelf de weg banend met zijn rechterarm.

Hij was brutaalweg haar kamer komen binnenstappen, één van de grootste kamers van de bediendenvertrekken in Monbijou. Lisa begreep, dat hij slechts uitvoerde, wat hij vanaf de eerste seconde dat hij haar had gezien van plan was geweest. De pijn van zijn invasie in haar onschuldige lichaam had haar verzet onmiddellijk gesmoord en toen zij haar best deed om hem op zijn minst te verdragen, merkte ze dat ze het niet eens onaangenaam vond.

Kaj reageerde verrast op de ontmaagding.

“Zo, mijn Liebchen, dus ik ben de eerste!”

Hij behandelde haar daarna met meer zachtheid. Blijkbaar was ze er in geslaagd om hem door haar onschuld te vertederen. Voor ze het wist ging ze door voor zijn officiële minnares: ze hoefde nauwelijks huishoudelijk werk te doen in Monbijou omdat hij staf van de Intendance had

opgetrommeld. Ze moest hem alleen maar in haar bed verdragen, vaak meerdere malen per dag.

De vierentwintigjarige Kaj Guderian was de enige neef van generaal Heinz Guderian, van een pantserdivisie bij de Wehrmacht. Kaj had de opdracht om het huis van de Friedmans voor te bereiden op de komst van zijn oom met open armen aangenomen. Doordat hij tijdens zijn opleidingstijd bij de cavalerie dysenterie had opgelopen, was hij voorlopig bij de Dienst Haushaltung geplaatst. In de loop van de oorlogen, die Hitler met de omringende landen voerde, bleek dit een luizenbaantje en een uitkomst voor een jonge vent die waarde hechtte aan zijn leven. Zijn grondige Duitse opvoeding kwam uiteindelijk wel in opstand, vooral omdat zijn oom zo'n schitterende carrière bleek te maken en zelfs een vertrouweling van de Führer werd, terwijl hijzelf een baantje had, dat hij zelfs niet aan zijn vrienden durfde uit te leggen.

Kaj hoopte, dat een weerzien met zijn oom gunstig voor hem zou uitpakken: bij het offensief van Stalingrad waren de Duitse officieren bij bosjes gestorven en een vervangende plaats aan de zijde van zijn oom zat er misschien met enig geluk wel in.

Ondertussen verbleef hij al te graag in de luxueuze villa in Grunewald. Hij woonde op gehuurde kamers in Spandau, de Berlijnse kazernewijk. Spandau was geen kwade plaats om te wonen, hoewel hij er nog maar weinig vrienden had na Hitlers talrijke bloedige oorlogen. Spandau was een typisch soldatenkwartier met talloze kroegen en bordelen om je 's avonds te vermaken.

Kaj nam het leven niet zo zwaar. Hij was bepaald niet uit de klei getrokken met zijn semi-aristocratische Pruisische achtergrond. Als Hitler er niet geweest was, dan

hadden zijn ouders hem waarschijnlijk laten studeren aan één van de beroemde universiteiten in het land. Nu was hij beroepsofficier, net als de broer van zijn vader en maakte hij zich nergens zorgen over. Het meisje, dat hem daar zomaar in de schoot was geworpen met haar prachtig kastanje rood haar, verrukte hem. Ze had de mooiste benen en borsten in Duitsland!

Hij had er genoeg in geschept om haar te leren hoe ze hem moest behagen. De kleine Lisa had daar blijkbaar niet zo'n aversie voor gehad als ze die eerste nacht aanvankelijk had getoond. Het maakte hem niets uit, of ze dat nu deed uit angst of uit lijfsbehoud. Zolang hij haar in zijn bed kon hebben was alles prima.

-

Lisa moest zich bedwingen om niet weg te zakken in een zware depressie. Ze was bang dat oma Sarah in de handen van de Gestapo was gevallen: niet alleen vanwege het feit dat ze half joods was, maar ook omdat ze de enige erfgename was geweest van een familie met een gigantisch kapitaal. De SS zou zeker wel weten hoe ze het moesten spelen om Oma al haar geld afhandig te maken.

Ze rilde als ze dacht wat de SS kon doen om oma helemaal te gronde te richten en ze wist dat ze er machteloos was om er ook maar iets aan te doen. Ze geloofde nu dat ze blij mocht zijn dat ze in Berlijn nog een dak boven haar hoofd had, al betekende het, dat ze Kaj Guderian's bed-slaaf was. En ze moest vooral niet laten blijken dat zij één van de erfgenamen was van Sarah Friedmans grote fortuin, als oma zou sterven, oh wat God verhoede, wat God verhoede.

Overdag overviel haar meermalen het verschrikkelijke heimwee naar haar ouders en haar broertje in Rotterdam. Ze had ze al vier jaar niet gezien. Ze kon wel gillen als ze dacht

aan de afstand tussen haar en haar geliefde familieleden. Dat Kaj haar als een object voor zijn lusten was gaan gebruiken, kon ze nog wel verdragen. In een week tijd was de klik in haar hoofd allang gemaakt en was ze gedwongen geweest om volwassen geworden. Ze begreep nu ook eindelijk wat al die mannen altijd beheerste als het om vrouwen ging. En ze realiseerde zich ook, dat ze haar seksualiteit onbewust was gaan zien als een wapen in de strijd om te overleven. Want overleven moest ze, hoe diep ze zich ook in het hol van de leeuw bevond. Het was alleen zo intens moeilijk om haar smart om de verdwenen Oma Sarah, of haar verre familie, naast zich neer te leggen.

Ze schrok op van het slaan van de deur. Ze had op de stoel naast haar bed gezeten, peinzend, met de handen in de schoot gevouwen.

Kaj stak onmiddellijk zijn hand onder haar rok en keek boos toen hij ontdekte dat ze een slipje droeg.

“Verdammtes Weib! Ik heb je gezegd dat je er voor me moet zijn, elk uur van de dag!”

“Ik ben geen hoer!” antwoordde ze boos.

“Hah...,” smaalde Kaj.

Hij kwam al niet verder dan dat eenlettergrepige gegrom. Hij scheurde haar slipje weg met een enkele ruk van zijn hand, rolde haar op de bedrand en drong grommend en hijgend bij haar binnen.

“Lekkere hoer...” bracht hij er nog uit, “Gore teef, slavin...”

Dat soort woorden schokten haar allang niet meer. Integendeel, het beschaamde haar dat ze opwinding bij haar te weeg brachten en een immens gevoel van macht. Zij, Lisa Voerman, eenling in een doldwaze wereld in een

doldraaiende stad, had Kaj Guderian in haar macht: niet zij was de slavin, maar hij de slaaf van zijn eigen lusten.

“Jij komt nog ergens, Lisa Voerman!” beloofde ze zichzelf, haar ogen in verrukking sluitend voor een orgasme stormachtig bezit van haar nam

*

*

*

CHRIS 1

*

Lucinda van Noord richtte zich op van de met lakens en kussens bedekte behandelstoel.

“Denk je dat het verschil had gemaakt, als ik niet zo van trots en macht vervuld was geweest?”

Chris Lucassen keek haar glimlachend aan.

“O, ja,” lachte ze “wat denk ik zelf, nietwaar, het therapeutische antwoord!”

Ze verzonk in diep gepeins.

“Ik denk dat het niet veel uitgemaakt zou hebben,” zei ze uiteindelijk. “Genot is zondig, dat wordt ons ingehamerd, dus genot met een Nazi... Ja. Officieel staat daar straf op, nietwaar? Ik denk dat dat het gevoel, van bedrogen zijn erger moet hebben gemaakt, uiteindelijk, en het verraad. Maar wat gebeuren moest, was al geschreven, zelfs de manier waarop. Alleen mijn manier, toen, om de dingen te interpreteren, dat was mijn eigen stuk... Of ik nu een trots en machtswellustige dier was, of een geduldig lam, de slachtbank was dezelfde geweest, nietwaar?”

“Nietwaar?” vroeg Chris.

Ze zuchtte.

“Het is makkelijker om te doen alsof alles van te voren vast lag, dat maakt me schuldlozer... een martelares. Anders is het alsof ik een groot deel aan mezelf heb te wijten! Ik geef me af met Nazi's en laat me gewillig misbruiken. Nou ja, in ieder geval door één. En wat er daarna gebeurt, is eigen schuld, dikke bult...”

“Jee...” glimlachte Chris, “Je bent hier niet om jezelf een schuldgevoel aan te praten. Daar moet je juist vanaf. Met alles wat je had, kon je in dat leven de geschiedenis niet

veranderen, kon je Ravensbrück nooit in je eentje wegvagen. Je was een onderdeel in het geheel. Een stofdeeltje, een ogenblikje in een ogenblik. Maar ik begrijp wat je bedoelt. Genot is niet zo heel erg esoterisch, hè, althans niet op die manier. Vooral niet als dat je ergens brengt, waar je absoluut niet had willen komen...”

“Maar het had toch een functie,” antwoordde ze verdedigend, “het heeft mee geholpen de rode draad uiteindelijk te maken, van toen naar nu... Tenminste... Het is de menselijke factor.”

Hij knikte bedachtzaam.

“Als je dat denkt ben je waarschijnlijk verder dan je dacht,” zei hij, “ik geloof dat je daar namelijk gelijk in hebt.”

Ze plukte nadenkend aan haar halflange rood-bruine lokken.

“Hoe past het nu allemaal in het voorbestemd zijn?” vroeg ze zich ze peinzend af, “ik kan het niet uitstaan, dat hoe langer ik er over nadenk, hoe verwarder het wordt. En Boven is ook maar heel schraal met antwoorden...”

“Boven?”

“Ja,” schokschouderde ze, “wat ik de Hiërarchie noem, je weet wel.”

“Niet echt.”

Ze wist dat zijn belangstelling was gewekt.

“Je bent zieneres...” aarzelde hij, “daar is geen opleiding voor, zoals voor regressietherapeut... Hoe wordt iemand zieneres, dan door voorbeschikking?”

Ze glimlachte.

“Ik kan nu wel eerlijk bekennen, dat het worden van zieneres een genade is. Het klinkt wat katholieker dan ik het

bedoel. Dat komt omdat ik mezelf als een zieneres in het Licht beschouw.”

Ze lachte even onzeker naar hem en hief haar vinger theatraal.

“Denk eraan, dat het telkens ingewikkelder wordt, hoe meer ik uitleg. Mijn beste vriendinnen zeggen me midden in mijn betogen altijd, dat ik opnieuw moet beginnen, omdat ze het niet meer begrijpen.”

Ze zweeg weer.

“Het komt hierop neer, dat we allemaal worden geboren met een pakketje in ons hoofd of ons hart. De één krijgt een handtasje, de ander een koffertje, en sommigen krijgen een hutkoffer mee, figuurlijk gesproken. Net als bij talenknobbels of I.Q. Ik lijk te hebben ge-opteert voor een heel apart pakketje. Mijn gave is een heel speciale. Het klinkt misschien opschepperig, maar zo bedoel ik het niet. Ik heb dit leven gewoon iets meer meegekregen, omdat het waarschijnlijk de bedoeling is, dat ik daar iets mee doe. Wat dan ook.”

Ze trok haar schouders op en vervolgde met een onzeker glimlachje: “En dan bedoel ik niet zoiets als wat Jezus aan het kruis heeft moeten presteren. De bedoeling van de dingen ligt meestal in een piepklein hoekje. Je hebt geluk als je het vindt voor je sterft.”

Ze glimlachte nu breeduit.

“Soms staat het doel niet in verhouding tot de middelen. Misschien heb ik mijn fantastische gaven alleen maar gekregen om, zeg maar, één zin in mijn hoofd te leren formuleren. Om één begrip te leren doorgronden. En dat was dan het doel van mijn leven. Vreemd, vind je niet?”

Hij keek haar fronsend aan terwijl zij vervolgde: “Het krijgen van een gave is altijd genade, het mysterieuze van de

gave is, dat hij je ook weer kan worden ontnomen, als je je doel hebt bereikt, of er misbruik van maakt... Noem maar op...De gave was dus gratis.”

Ze kon het niet nalaten om even ondeugend te lachen.

“De gebruiksaanwijzing is dat niet. De gave is het omgekeerde leerproces. Je hebt het eind al, maar nog niets van het begin. Daar ligt trouwens volgens mij mijn taak als zieneres. Niet iedereen kan zomaar het begin vinden. Ik heb het in me om de mensen daarbij te helpen. Ik weet alleen niet of ik dat wel allemaal wil.”

Ze wees met haar wijsvinger omhoog.

“De hemel helpt me daarbij. Ik noem dat Boven of Hiërarchie. Ik heb contact met Boven, de ene keer wat makkelijker dan de andere keer. “s Nachts vaak beter dan overdags. Maar het is werkt helaas niet als bijvoorbeeld de telefoon. Het is geen kwestie van een nummer draaien als je de hoorn hebt opgepakt. Ik kan dat moeilijk uitleggen. Aan de ene kant heb je het adagium dat ‘goden, engelen en zelfs de duivel een nadeel hebben op mensenkinderen.’”

Ze giechelde toen ze zijn stomverbaasde blik zag.

“Wist je dat niet?” vroeg ze, “Goden, engelen en duivels laten zich roepen. Als een menskind zegt, dat ze komen moeten, dan hebben ze daar naar te luisteren. Dan moeten ze komen. We ontbieden ze overigens vaker dan we beseffen, de meesten zien niet wie ze op bezoek hebben gevraagd. Maar goed ook, eigenlijk. De meeste mensen kunnen er absoluut niet mee omgaan. Zelfs ik niet altijd. Daarbij kan de hemel je misbruik afstraffen.”

Ze verzonk even in gepeins.

“Het grootste deel van mijn gave is eigenlijk, dat ik roep en Hij komt, mijn Meester van de andere kant.”

“Jezus?” fronste Chris.

Ze haalde voor de zoveelste maal haar schouders op.

“Misschien. Ik leef in de Christus-energie, en dan is het voor te stellen, dat je Meester dan de Christus is. Maar als je Malaya-acc-al' Am bent, leef je in die energie, en als je Boeddhist bent in die. Je zou je af kunnen vragen wie dan je meester is. Ik vind het zelf niet erg belangrijk om de man achter de schermen te benoemen.”

“Malaya wat?,” vroeg hij.

“Dat is de Atlantische energie. Er zijn er zoveel. Over dat roepen: in de hemel hebben we allemaal andere namen. Iedereen heeft een eigen karmische naam. De naam die op jouw karmisch wiel staat geschreven als het ware, dat levens lang door draait en draait, tot we het Nirwana bereikt hebben. Zoiets als de zesentachtigste dimensie, waar God leeft.”

“Fantastisch!” zuchtte hij, “en jij kan daarbij komen?”

“t Is maar beperkt,” mompelde ze, “op een weg van een kilometer loop ik maximaal vijf stappen voor je uit. Toch maakt dat hier van mij een zieneres.”

Hij knikte en veerde plotseling overeind, terwijl hij naar het kussen van de behandelstoel wees.

“Dank je voor je uiteenzetting, maar het is nu even jouw beurt. Jij hebt een paar dingen op te lossen.”

Ze ging met tegenzin weer languit in de stoel liggen.

“Ik voel me in deze houding altijd wantrouwig en bedreigd,” mompelde ze, “en over wat er nu komt wil ik eigenlijk niet eens nadenken, laat staan er in wroeten.”

De angst begon in haar borst te rijzen als een grote zure bal.

Chris boog zich over haar heen.

“Ik zal je de details van het lijden proberen te besparen,” fluisterde hij. “Sommige dingen zijn onnodig.

Het is om therapeutische redenen echter wel belangrijk, dat je door sommige gebeurtenissen heen gaat, zodat je ze weer kunt bekijken, maar nu vanuit het standpunt van de mens die je bent in dit leven. Met alles wat je hebt geleerd en opgedaan in dit bestaan. Voor je verwerking, niet om je angst te voeden.”

Toen hij haar angstige gezicht zag, zei hij: "Je mag het ook in een volgende sessie doen...," maar zij schudde het hoofd.

“Let's get it over with en zo...Anders heb ik het de hele verdere week moeilijk. Nee, Chris, ik wil het liever maar gehad hebben...”

Ze veegde het klamme zweet van haar voorhoofd en sloot haar ogen om zich te concentreren.

De hypnotherapeut begon langzaam de oefening om haar terug te brengen in haar trance, met intens medelijden naar de tranen kijkend, die al langzaam uit haar ooghoeken op haar wangen drupten.

*

*

*

GRUNEWALD

*

*

I Ching Hexagram 1: de Schepping, 6e dichtregel

-

Als je denkt
zo hoog te kunnen Vliegen
zal je zeker je vleugels verbranden
En stort je omlaag in de Diepte...

*

Het lieve leventje op Monbijou had, wat Kaj betrof, nog wel enige weken kunnen duren. Generaal Guderian was steeds te ver van Berlijn geweest, om in de villa te komen wonen.

Lisa had allengs kans gezien om zich aan alle huishoudelijke werkzaamheden in de villa te onttrekken. Kaj had immers mensen genoeg tot zijn beschikking, om de huishouding voor zijn oom te leiden. Ze had zich helemaal niet op haar gemak gevoeld tussen de aan de Wehrmacht gedetacheerde huisknechten. Ze waren allen de vijftig allang gepasseerd, maar dat vrijwaarde haar niet van hun vrijmoedige en minachtende blikken, zodra de knechts begrepen, dat de neef van hun baas zich een liefje veroorloofde in een huis dat toebehoorde aan de Wehrmacht.

Kaj zorgde altijd voor eten en drank en dagenlang kwam ze nauwelijks van haar kamer af.

Ze bedacht dat hij nog niet eens zo'n onaardige man was. Hoewel hij het hooghartige in zich had, dat kenmerkend was voor zijn klasse en zijn rang, lag de vriendelijkere jongeman dicht onder de oppervlakte. Het stemde haar tevreden, dat ze hem waarschijnlijk genoeg bevredigde om zijn plezier en gezelschap niet te vaak buiten de deur te zoeken. Ze zag hem elke dag en bijna elke nacht.

Ze las heel veel: er lagen boeken genoeg in Oma's grote werkkamer op de eerste verdieping. Ze las ook zo veel mogelijk, om te vermijden om over zichzelf na te denken. De toekomst was voor haar een huiveringwekkend gat, het verleden een irreëel gegeven.

Eens vond ze op haar zwerftocht door Oma's kamers een pak Tarotkaarten. Ze wist niet goed wat het was. Ze begreep wel, dat het met waarzeggen te maken moest hebben.

Het pak slipte uit haar handen en drie kaarten fladderden op haar schoot. Een afbeelding van tien zwaarden, een aas kaart, die uit een zwaard bestond, en een lugubere duivelskop. Ze schoof met vlugge vingers de kaarten op een stapeltje terug, in zichzelf mompelend dat ze gelukkig de betekenis niet kende.

Na enkele weken zag Kaj telkens minder kans om naast zijn werk bij de Wehrmacht naar Monbijou te komen. Soms bleef hij wel drie dagen weg en als hij niet naar Monbijou kwam voor officiële inspectie en daarom de dienstauto van de afdeling niet kon gebruiken, reed hij op een geleende motorfiets.

Zijn afwezigheid maakte Lisa hypernerveus: zij voelde de constante dreiging van het zwaard van Damocles, over haar verwantschap met Oma Sarah, vele malen sterker als Kaj er niet was. Haar trots over haar macht over Kaj

verdween, om plaats te maken voor de obsessie om hem dicht bij te willen hebben, om haar te beschermen tegen het kwaad van een wereld die alleen bestond uit een echoënd Monbijou en smalende huisknechten.

Op een middag werd er ongeduldig op haar deur gebonsd en voor ze van haar stoel had kunnen opstaan, was de deur al opengevlogen.

“So...,” zei de grote gestalte in een zwartleren jas, die tot over de schachten van zijn laarzen reikten, “dat is dus Gudies hartje... Mmm, inderdaad niet gek! Kom eens hier, liefje!”

Lisa drukte zich verstijfd van schrik tegen de rugleuning van haar stoel. Met grote ogen keek ze de lange helblonde Duitser aan. Hij had een langwerpige gezicht met scherpe, antipathieke trekken. Het ooglid van zijn ene oog hing half dicht, er lag schuin een klein litteken overheen. In tegenstelling tot de meeste officieren bij de Wehrmacht was deze man gladgeschoren. Zijn ogen waren helle grijsblauwe puntjes, met kleine stipjes als irissen. Ze durfde pas weer te ademen, toen ze achter hem de stem van Kaj hoorde.

“Lekker stuk, niet Andreas?” hoorde ze hem zeggen.

Hij kwam in de deuropening staan met zijn armen over zijn borst gekruist.

Lisa wilde al blij reageren op zijn komst, maar ze zag teleurgesteld dat al zijn aandacht naar zijn lange vriend uitging.

Andreas viel neer in de enige andere stoel die haar kamer rijk was. Hij keek haar nog steeds keurend aan.

“Zo, zo, Gudie, dus dit is het snoepje dat je voor ons verborgen houdt...”

Lisa huiverde om de toon waarop hij het zei.

Kaj ging op het bed naast Lisa's stoel zitten en begon haar onmiddellijk hardhandig te kussen. Zijn hand verdween onverrichter zake onder haar rok en hij duwde haar dijen uit elkaar.

Lisa worstelde om uit zijn omhelzing los te komen, ze voelde een enorme gêne voor de manier, waarop hij haar behandelde in het bijzijn van die enge Andreas.

“Kaj, Kaj, wacht nou even...” riep ze.

Ze herinnerde zich ineens Kaj's hang naar Schnaps en riep uit: “Waar is de Schnaps, heb je Schnaps bij je?”

Kaj was gelukkig afgeleid.

“Tuurlijk, lekker wijf,” grijnsde hij.

Hij wees op een kartonnen doos, die nog bij de open deur stond.

“Ga halen.”

Hij sloeg haar hard op haar achterste, zodra ze op stond en de twee mannen bulderden van het lachen.

“Nah, Dreùs?” vroeg Kaj, toen ze alle drie een vol glaasje Schnaps omklemden.

“t Is hier een zwijnestal,” antwoordde Andreas, die langzaam de kamer rondkeek, “ik kan hier niet eens fatsoenlijk staan.”

Hij likte verlekkerd zijn lippen af na een blik op Lisa en een grote slok Schnaps.

“Beneden,” besloot hij gedecideerd.

Lisa's ogen werden groot van schrik. Het glaasje in haar handen trilde en ze nam snel een slok. Geen angst laten merken nu, niet tegenover die engerd, zei ze tegen zichzelf.

“Hier beneden bij de trap is een lekkere grote kamer,” zei Andreas. “volgens de mannen sliep die vuile Jodin daar, maar ik geloof dat ze de kamer zo ongeveer hebben uit gegast. Het is in ieder geval beter dan dit hok.”

Hij knikte minachtend naar Lisa's twijfelaar.

Lisa's adem stakte in haar keel zodra Andreas over haar grootmoeder sprak.

“Wat gebeurde er eigenlijk met dat wijf?” vroeg ze bevend.

Andreas ogen boorden zich even diep in de hare. Daarna lachte hij hardvochtig.

“Dat wil je niet weten!” smaalde hij.

Kaj stond al bij de deur, met de flessen, de worsten en het brood, die hij had meegebracht, in zijn armen.

Ze wachtten beide op haar, alsof ze vreesden dat ze zou ontsnappen.

Duizelend van de sterke drank en angstige voorgevoelens liet ze zich door hen meevoeren.

Oma's slaapkamer. Ze had het vertrek gemedend, tot elke prijs. Ze moest haar ogen sluiten voor de emoties, die haar bijna overweldigden, zodra Andreas de deur opende.

Andreas duwde haar direct hardhandig op Oma's grote halfronde bed. Hij grabbelde en graaide onder haar blouse en kneusde haar borsten bijna met zijn venijnige handen.

“Au, au,” riep Lisa, “moet je niet eerst Schnaps?”

Hij kwam met dreigende ogen overeind en pakte van Kaj een fles aan.

Na een lange slok te hebben genomen zei hij: “Jij ook, lekkertje...” terwijl hij haar de fles in de mond duwde. De fles stootte tegen haar tanden. Ze dronk met moeite, terwijl hij de fles in haar mond bleef wringen. De alcohol brandde in haar keel en ze moest haar best doen om niet te hoesten, of te kokhalzen.

“Nog meer,” zei ze, omdat ze wist dat dit hem afleidde.

Kaj keek haar langdurig aan. Ze kende deze blik, die meestal werd gevolgd door een hardhandige en wilde vrijpartij.

“Jij eerst, Andreas,” uitte hij langzaam, “ik ken dit grietje al. Van achteren is ze het lekkerst.”

Andreas aarzelde niet en begon haar blouse van haar lijf te trekken.

Lisa zegende de Schnaps. Daardoor leek het allemaal ver weg. Ze verkeerde nu al in een half dronken roes. Dat maakte dat het haar weinig schelen kon, Kaj, Andreas, Andreas of Kaj. Haar angst lag plotseling ver weg onder een alcoholische deken verscholen.

“Dat is ongezellig,” gromde Andreas.

Hij keerde haar om op het bed, zodat haar hoofd nu over de rand naar beneden hing.

“Kom vriend!” wenkte hij Kaj.

Hij sperde ondertussen haar benen wijd en drong zijn geslachtsorgaan diep in haar.

Kaj knoopte zijn broek los en zijn penis zweefde nu ergens boven haar hoofd.

“Open die mond!” beval hij.

Toen ze niet gelijk gehoorzaamde, drukte hij haar neus dicht.

“Zuigen maar, geil wijf,” mompelde hij terwijl hij op haar gezicht op en neer bewoog.

Lisa dacht dat ze zou stikken. De tranen kwamen in haar ogen. O, mijn God, wat gebeurde er met haar? Andreas was met vingers en penis tegelijk bezig. Even leek ze weg te zakken in de genadige roes van de Schnaps.

Ze moest het verduren, ze moest, ze moest!

De mannen waren blijikbaar vastbesloten om er een langdurig festijn van te maken. Aangemoedigd door grote

hoeveelheden Schnaps en elkaar, verzonnen ze ter plekke de bizarste houdingen, Lisa als een levenloze pop tussen zich heen en weer schuddend.

“O, moeder!” dacht Lisa.

Eindelijk zakte ze weg in een genadige flauwte.

-

De volgende ochtend vond Willi Tannhäuser, één van de huisknechten, haar naast het bed. Ze lag in een spreidgedraaid, dat enige vage rode bloedplekken vertoonde en naar urine en uitwerpselen stonk.

Hij gooide water op haar gezicht om haar te wakken en keek weinig verrast naar de blauwe plekken, die haar hele lichaam bedekten.

“Andreas Messer, zeker,” mompelde hij.

Hij haalde warm water in een kan, zodat ze voorzichtig haar gezicht kon betten met een washandje.

Terwijl hij ernstig toekeek, schudde hij zijn hoofd.

“Andreas Messer is een slager,” zei hij zacht. “Gestapo van het Juden-Referat. Ordnungsschule bovendien. Niet iemand om in je vriendenkring te hebben, Fräulein!”

Er welde een snik op uit Lisa’s keel.

“Ik weet het, maar ik kan nergens naar toe...”

De wanhopige woorden kwamen dik over haar gebarsten en gekneusde lippen. Ze herinnerde zich, dat Andreas haar op haar gezicht had gebeukt, toen ze ergens niet snel genoeg op reageerde. Ze staaarde verdwaasd naar de vele spermavlekken op het bed en de vloer. Naast haar lag een lege Schnaps fles met bloed aan de hals gekoekt.

“Fräulein,” waarschuwde de man, “ik heb uw foto in deze kamer gevonden. U bent in gevaar.”

Lisa bleef voor zich uitstaren.

“Oma!” fluisterde ze met tranen in haar stem.

Willi deed of hij het niet hoorde.

“Toe,” zei hij zachtjes, “maak gebruik van het bad en ga dan naar boven terug...”

Bij het zien van haar verschrikte blik, zei hij sussend: “Nee, nee, ze zijn vanmorgen vroeg weggegaan. Ga nu maar, Fräulein, alstublieft...”

-

Het duurde een week, voordat Kaj terugkeerde naar Monbijou.

Hij was stomdronken geweest, de morgen waarop hij de villa had verlaten. Andreas was blijkbaar al eerder weggegaan, hij had hem niet meer gezien. Slingerend was hij in de al vroeg warmende juni-ochtendlucht naar Spandau gereden. Daar was hij in zijn bed gekropen, dat hij alleen die dag nog had verlaten om te kotsen en te urineren.

De herinnering aan zijn uitspatting op Monbijou vervulde hem met zowel schaamte als opwinding. Die Andreas was toch wel een zwijn, dacht hij opgewonden. Hij had best zijn kleine feestjes weleens gehad, maar dit sloeg alles. Terwijl hij terugdacht aan de gebeurtenissen, masturbeerde hij heftig onder de dekens. Het verbaasde hem wel, dat hij meer aan de aanblik van die grote Andreas dacht, dan aan de kleine Lisa, die ze tussen zich in hadden gekneusd, alsof ze een lappenpop was.

Hij kreeg de opdracht om het huis in Grunewald binnen een dag te prepareren voor de daadwerkelijke komst van zijn oom en bedacht zich zenuwachtig dat Lisa daar onmiddellijk moest verdwijnen!

Hij pakte een motorfiets, zich bedenkend dat hij haar moeilijk kon transporteren in een auto van de Wehrmacht.

Zijn luidruchtige entree in Lisa's kamer was gehaast en onverwachts. Ze was van haar bed opgesprongen. Kaj had

het idee dat ze was afgevallen. Om haar mond en neusvleugel lag nog een schaduw van een blauwe plek.

“Meekomen!” riep hij slechts.

Hij gooide haar een linnen tas toe, waar ze snel wat kleren in kon proppen.

“Verdammt, Mensch,” riep hij verstoord na haar paniekerige vragen, “je koffer kan niet mee op de motorfiets. Mijn oom komt eraan, dus wees snel!”

Buiten nestelde ze zich dicht tegen hem aan achterop de motorfiets en hij voelde een immens gevoel van opwinding opkomen. Vloekend reed hij een landweg buiten Grunewald op en stopte bij een paar struiken voor een sloot, een eindje van de weg, waar ze aan het gezicht waren onttrokken.

Even schoot een flits van angst over Lisa’s gezicht. Ze verbeet zich en lachte verleidelijk naar hem.

“Ach schatje,” fluisterde ze hem toe, “dus je hebt me een beetje gemist?”

Alles zou ze doen, alles, om hem maar in haar buurt te houden. Haar handen knoopten zijn zwart leren broek al open.

“Hier,” fluisterde ze, terwijl ze haar rok tot haar middel omhoog tilde, “hier op de motorfiets! Doe dan, doe dan.”

*

*

*

SPANDAU

*

*

I Ching: Hexagram 11: het Welzijn

-

Vermengde tekens: als de aarde zich naar de hemel wendt, en de hemel buigt zich naar de aarde, dan is er vrede in het hart.

-

Innige harmonie ontstaat
waar de hemel zich onder de aarde stelt.

Waar ik jou vind
en jij mij...
daar zijn wij wel.

*

Zijn kamers in Spandau waren niet erg ruim. Het was er een hopeloze troep. Lege flessen, volle asbakken, borden met etensresten, kleren op hopen naast de kasten. Lisa ging meteen aan het werk, terwijl Kaj zijn motor naar de kazerne terug bracht om hem in te ruilen voor een auto. Hij had op Monbijou al de nodige instructies achtergelaten, maar kon tegenover zijn oom geen risico's nemen.

Kaj's kamers lagen aan de Rieszenstrasse, één van de straten die in een cirkelvormige parallel naar de grote citadel voerde, waar het hoofd van de Wehrmacht zetelde.

Lisa herademde. Ze was in een stad en niet in die telkens spookachtiger wordende villa, waar eens haar oma had geleefd.

Ze zocht vergeefs naar schoonmaakmiddelen en ze klopte aan bij de oude vrouw op de kelderverdieping, die daar als conciërge fungeerde.

De vrouw mopperde wat en gaf haar een bezem en een schuurspons. Aan zeep kon ze haar niet helpen.

Zingend ging Lisa aan de slag. Waren de verschrikkingen voorbij? Niet meer aan denken nu. Ze moest Kaj verrassen!

-

Ze werd wakker van de kou en tastte naar de vodden lappen, die haar tot deken dienden. Ze kon op zo'n moment nog met spijt denken aan haar warme gevoerde regenjas, die ergens op een bediendekamer in Monbijou, in een koffer moest liggen. Ze moest nodig plassen en tastte naar de po. Ze moest acrobatische toeren uithalen om zo weinig mogelijk kleren te verwijderen. De pot stond op de grond. Haar enorme buik ontnam haar het zicht op de po en ze voelde dat ze ernaast begon te plassen. Ze kreunde in stilte. O, mijn God, wat deed ze hier, levend als een beest?

Ze kroop weer terug naar het kot met de strooien matras, dat haar bed was. De grond zou ze straks wel schoonmaken, als er wat meer licht door het kelderraampje kierde.

Ze zuchtte toen er op de deur werd gebonsd.

“Lisl, Lisl, wakker worden!” riep een schelle stem.

“Ik ben al op, Anna,” antwoordde ze door de deur, “ik kom eraan.”

Huiverend liep ze door de lange kille keldergang naar de pomp op de binnenplaats van het huis.

De kamers boven, van de meisjes, hadden alle stromend water, maar het in de kelders levende volk van het bordeel moest genoeg nemen met de grote pomp.

Het was nog maar begin november, maar de winter was vroeg ingevallen. Er stonden nog sterren aan een kristalheldere hemel en Lisa's adem gaf korte wolkjes af in de vrieslucht. De maan stond hoog boven de daken uit. Lisa vroeg zich even af of Kaj hem op dat ogenblik ook kon zien.

Kaj. Uiteindelijk was hij één van haar weinige zegeningen gebleken op haar reis door de nacht.

Ze had enkele weken bij hem op zijn kamers in Spandau gewoond en hij met glinsterende ogen thuiskwam om haar te vertellen, dat zijn oom hem een kaderplaats had bezorgd bij zijn pantserdivisie. Hij was daarna dagen weggebleven en toen ze hem na haar dagelijkse rondje door Spandau thuis had getroffen, was hij bezig geweest om al zijn kleren en bezittingen in een kist te pakken. Hij nam nog wel even de tijd voor een laatste onstuimige vrijerij op de sofa, had haar gekust en gezegd, dat ze tot het eind van de maand juli op de kamers kon blijven, en was vervolgens met ronkende motor vertrokken, haar in opperste verwarring achterlatend.

Ze zag hem niet meer terug. De kist met zijn kleren werd later opgehaald en met het verdwijnen ervan, verdween ook Kaj uit haar leven.

Lisa had er nachtenlang over gepiekerd wat ze moest doen. Ze wist allang dat Madame Mitzi schuin aan de overkant haar bordeel hield, waar de hoogste officieren van Wehrmacht en SS in- en uitliepen. Nadat ze enkele dagen geen kruimel eten meer in huis had, besloot ze om aan Mitzi te vragen of ze bij haar kon werken.

Mitzi was helemaal niet afkerig geweest van Lisa's verzoek. Een mooie roodharige kon ze natuurlijk altijd

gebruiken in haar florerend bordeel. Ze had Lisa al vaker door de Riesenstrasse zien lopen dus stelde ze haar maar weinig vragen. Dezelfde avond nog werd Lisa geïnstalleerd in een geleende jurk.

Het bordeel van Mitzi was gehuisvest in een gebouw dat oorspronkelijk bestond uit drie gescheiden herenhuisen, die waren samengevoegd tot één groot huis. Het middelste herenhuis herbergde Mitzi's salon, waar werd ontvangen, verleid en uitgezocht. De salon was eigenlijk een bijzonder luxe uitgevoerde bar met vele sofa's en tweezitters. Vanaf twaalf uur 's morgens konden de heren met dikke portefeuilles er al terecht. Lisa had zich erover verbaasd hoe druk het altijd was tegen lunchtijd. Lore had haar verteld, dat die tijd juist zo favoriet was bij de rijke Berlijners. 's Avonds hadden ze hun eigen uitjes en ontvangsten, meestal met hun echtgenotes, die niet vermoedden waar hun mannen een groot deel van de voormiddag hun tijd hadden doorgebracht.

Lisa had zich aan haar werkzaamheden aangepast met beroepsmatige onverschilligheid. Ze gaf geen zier om die oude dikke puffende Berlijners, die Mitzi grof geld betaalden voor een uurtje van haar diensten.

Ze moest de waanzin zien te overleven en naar een kans zoeken om naar Rotterdam terug te gaan.

's Avonds, als de kazernes leegliepen en de officieren, die het betalen konden, 'Mitzi's' binnenstroomden, was ze vaak alerter. Haar ogen zochten altijd de gezichten van de donkerblonde mannen van de Wehrmacht. Kaj wist immers niet waar ze gebleven was. Maar ze zag hem nooit. Soms ving ze wat flarden op van gesprekken over de oorlog aan het Oostfront. Het maakte haar nooit iets wijzer.

Het viel haar op hoe verschillend de SS-ers zich in de slaapkamer onderscheidden van de mannen van de Wehrmacht. De mannen van de Wehrmacht waren vaak op doorreis van het ene front, of de ene divisie, naar de andere. Het leek soms of er in heel Berlijn geen officier of soldaat meer vast was gestationeerd. Dat gaf hen iets weemoedigs, vooral bij de hoeren, hun Duitse meisjes.

De SS-ers waren thuis in Berlijn. Zij hadden op het grote Reichshauptamt in de binnenstad hun vaste standplaats. Velen waren getrouwd en woonden in Berlijn. Dat maakte een enorm verschil. Zij gingen niet naar Mitzi's met in het achterhoofd dat het misschien weleens de allerlaatste keer kon zijn.

Het bordeel van Mitzi had iets in zich van die laatste wanhopig ondernomen poging tot vrolijkheid. De gespannenheid over de oorlogen en de angst voor een roemloze dood aan één van Hitlers fronten veroorzaakten onwezenlijke kakofonische ontladingen in het bordeel, die uitmondde in een drang naar naamloze, oneindige orgies in drank en seks. Mitzi's' stond al snel bekend om de uitgelaten, grenzeloze baldadigheden en de tomeloze uitspattingen.

-

Aan het eind van de zomer had Mitzi Lisa bij zich geroepen. Ze had bijna twee maanden bij Mitzi gewerkt en goed geld voor haar verdiend.

De meisjes woonden allemaal in het bordeel: de kamer waarin ze werkten was hun eigen slaapkamer en het bed waarin ze de liefde bedreven voor geld, was het bed waarin ze van de late nacht tot elf uur "s morgens konden slapen. Daarna joeg Mitzi de schoonmaakploeg door de kamers

heen om ze weer kraakhelder te hebben voor de diensten van de lunchtijd.

Als je populair was bij Mitzi's kon je maar weinig slapen. Mitzi gunde de meisjes weinig uitslaapdagen of vrije dagen. Zolang het kon moest er verdiend worden. Berlijn was een stad in oorlog met alle voor- en nadelen van dien.

Mitzi betaalde weinig contant geld uit aan de meisjes. Ze had uiteraard de berekening ten aanzien van kost en inwoning tegenover de diensten in de bedden helemaal in haar eigen voordeel laten uitvallen. Ze vond het al moeilijk genoeg om in deze tijden haar provisiekasten en drankvoorraad goed gevuld te houden. Daarbij bekostigde zij de beroepskleding van de meisjes. Een meisje dat daar ontevreden over deed, kon wat haar betreft onmiddellijk gaan. Berlijn stikte immers van de ontheemde, gevluchte en achtergebleven meisjes, die hun plaats zo in zouden willen nemen.

-

De rijzige blondine keek Lisa vorsend aan. Mitzi's haar was lichtblond gebleekt en altijd opgestoken in een ui. Ze liep tegen de vijftig, maar dat was haar bij indirect licht zeker niet aan te zien. Haar ovale gezicht vertoonde nog altijd de glans van de noordelijke schoonheid, die ze eens was. En haar lange gevulde gestalte ontlokten nog vele smeekbeden aan de vaste klanten, die er grof geld voor over hadden om zich door Mitzi te laten verwennen. Ze was een typische hoerenmadam: staalhard als het om zaken ging, maar met een hart voor de meisjes die voor h  r deden wat zij in voorbije tijden ook voor een ander had gedaan.

“Lisa,” zei ze met vaste stem, “vanmiddag komt dokter Berghaus je onderzoeken.”

Lisa keek daar niet van op. Ze had tegen dit moment opgezien, maar haar telkens groter opzwellende buik had al vaak genoeg plagende vragen en fronsen uitgelokt. Sinds mei had ze niet meer gemenstrueerd en al op de kamers van Kaj had ze zich ‘s morgens meermalen over de wastafel gebogen om over te geven. Ze had het zich eerst niet gerealiseerd en de misselijkheid geweten aan een kater van de Schnaps, die Kaj zo veelvuldig meebracht. Maar eenmaal alleen in Spandau op Kaj’s kamers had de realiteit van haar zwangerschap zich aan haar opgedrongen, zeker nadat Kaj de oorlog in was getrokken en ook niet meer voor drank kon zorgen.

Al zou hij bij haar zijn gebleven, dan had ze nog niet geweten hoe ze het nieuws over het groeiende kind in haar buik aan hem moest vertellen. Per slot van rekening was er nog een kandidaat voor het vaderschap van haar kind.

“Lisa,” zei Mitzi hardvochtig, “je weet wat ik hiermee bedoel, hè?”

Lisa haalde haar schouders op en knikte. Mitzi deed er verder het zwijgen toe. Als dokter Berghaus was geweest zou ze er ongetwijfeld verder op terugkomen.

-

Dokter Berghaus keek Mitzi vorsend van boven zijn brillenglazen aan. Hij waste uitgebreid zijn handen, knoopte zijn vest dicht en trok zijn zwarte pandjesjas aan.

“Nee, Mitzi,” baste hij, “je hebt je vergist. Zo ver kan de zwangerschap nog niet zijn gevorderd.”

Hij draaide zich om naar Lisa.

“Ze liegt niet, als ze zegt, dat ze in april nog menstrueerde. Dat maakt nu eh...iets meer dan vier-en-halve maand. Maar het raadsel is misschien snel ontzenuwd. Dit lijkt op een tweelingzwangerschap.”

Lisa keek hem verward aan. O, mijn God wat moest ze nu met een tweeling? Het was al moeilijk genoeg om zichzelf in leven te houden.

Mitzi had nadenkend op haar lip gezogen.

“Ze kan niet meer werken met die buik,” had ze gezegd.
“Ze gaat schoonmaken.”

Ze had de kamer zonder verdere plichtplegingen verlaten.

*

*

*

RACHEL 1

*

De flakkerende kaars leidde Lucinda's aandacht af van de twee vrouwen tegenover haar. Ze huiverde en haar blik ging terug naar Rachel, die haar pendel op ooghoogte hief, waardoor het licht van de kaars in tientallen kleuren er in werd weerkaatst.

“Pen en papier klaar, Irina,” vroeg Rachel vriendelijk aan haar vriendin naast haar.

Ze vestigde haar blik op Lucinda.

“Ik moet nu even wat formules opzeggen... Je weet zeker dat het alleen maar zó kan en niet anders, Lucinda?”

Lucinda slikte. Ze had eigenlijk niet veel ervaring met seances. De indringendheid die van Rachel uitging, samen met de intense geheimzinnigheid, waarmee de rituelen waren omgeven, maakten haar nerveus. Al was ze zieneres, seances hadden nooit een onderdeel uitgemaakt van haar wereld. Ze bewoog haar tong langs haar droge lippen.

“Er is geen andere manier!” antwoordde ze hees.

“Welnu.” Rachel hield de pendel boven het letterbord met zeker ceremonieel. De pendel begon te draaien.

“Ik vraag nu of er iemand is, die met je wil praten, Lucinda” fluisterde Rachel.

“Ja,” knikte ze aarzelend en niet begrijpend.

Haar ogen werden groot.

“Er manifesteert zich iemand, die ik nog niet ken. Het moet je eigen geleide geest zijn. Hij noemt zich Monk. Wil je praten met Monk, Lucinda?”

Lucinda kon alleen maar beverig knikken.

“Monk wil opgeroepen worden met drie klopjes.”

Rachel klopte driemaal op de houten tafel.

“Hij groet je.”

De pendel vloog razendsnel langs de letterboog. Irina pakte haar pen.

“Hij zegt, dat er een oud gevaar komt: W A C H T - O U D- G E V A A R.

Hij voegt er K I N D- K I N D aan toe.”

Ze maakte een sussend gebaar zodra Lucinda iets wilde zeggen.

“Ze verklaart het zo wel aan je,” fluisterde Irina.

“Hij doet je de groeten van iemand. P E T E R- P”

De tranen sproeiden plotseling uit Lucinda’s ogen.

“Oh mijn God, Peter-Paul... O mijn God...”

Ze had het kunnen weten. Een seance kan zoiets openrijten. Haar Peter-Paul. Verdorie, hoe had ze het kunnen vergeten! Het deksel van de doos die dicht moest blijven vloog nu open.

Rachel liet de pendel even teruglopen naar de stopplaats.

Ze keek Lucinda vol medelijden aan.

“Nee,” zei ze op Lucinda’s onuitgesproken vraag, “hij kan niet met je praten, maar hij heeft je lief. Alsjeblieft probeer hier over heen te zien. Ik wist niet...” Ze schudde haar hoofd.

“Lucinda, er staat een verbod op praten over deze persoon. Een verbod dat je zelf hebt opgelegd... Kom, we mogen ze niet laten wachten, we moeten doorgaan. Monk vraagt wat je van hem weten wilt.”

Lucinda keek naar de zachtjes bewegende pendel, die nu weer boven de stopplaats hing. De tranen kleefden nog in haar lange roodbruine wimpers.”

“Het gaat over een vorig leven,” zei ze.

Ze had haar stem weer wat beter in bedwang.

“Het is van belang voor me, omdat de draad van dat bestaan zo heel erg schijnt door te lopen in mijn huidige leven.”

Rachel knikte.

“Stel de vraag dan maar.”

“Ik wil weten wie de vader was van de tweeling, die ik in het vorig leven verwachtte. Er waren verschillende, eh, kandidaten. Hoewel ik wel een vermoeden heb,” voegde ze er verlegen aan toe.

De pendel begon hard heen en weer te zwaaien.

“Hij geeft maar steeds één letter aan,” mompelde Rachel.

“Hij blijft maar wijzen naar de A!”

*
*
*

ANDREAS MESSER

*

*

I Ching Hexagram 38: de Kwade Zin

-

Vermengde tekens: de Kwade Zin veroorzaakt
Tegenstelling en Heimelijkheid

-

Water en Vuur
het Misverstand en de Arglust
O, was je er maar
om mij te beschermen!

*

Door de grote verliezen die de Wehrmacht leed bij de strijd aan het Oostfront, was Himmler, Reichsgruppenführer van de SS genoodzaakt om vele van zijn SS-kaderleden over te hevelen naar de Waffen-SS.

Toen Andreas op het kantoor van de Gestapo werd ontboden vermoedde hij niets van de uitbrander die hem boven het hoofd hing.

Na lang wachten werd hij binnengeleid in het kantoor van het hoofd van het Juden-Referat. De Obergruppenführer zat achter zijn enorme eikenhouten bureau. Hij lette nauwelijks op Andreas' groet, maar bestudeerde fronsend een dossier.

Uiteindelijk keek hij Andreas doordringend aan, met een blik die niet veel goeds voorspelde.

“Sturmbannführer Messer, jij hebt het huis van de Jodin Sarah Friedmann ontruimd?”

Hij snauwde het meer dan dat hij het vroeg.

“Jawohl, Herr Obergruppenführer!”

Andreas voelde iets van een steek in zijn hoofd. Het huis met die Lisa.

“Je was je ervan bewust, dat die Friedmann niet alleen belangrijk was voor onze afdeling om Rassenschande te weren, maar dat er ook belangen waren voor het SS-Wirtschafts en Verwaltungshauptamt?”

Het departement dat ging over de bezittingen van de gevangenen van het Rijk. Vooral afgevoerde Joden raakten daar hun geld, goed en andere bezittingen aan kwijt.

“Natuurlijk, Herr Obergruppenführer.”

“Waarom...”

De Obergruppenführer was opgestaan van zijn stoel en hield nu zijn gezicht heel dicht bij dat van Andreas.

“...Heb jij haar kleindochter niet opgepakt en afgevoerd, nou? Zij verbleef in dat huis, terwijl jij het in onderzoek had! Ik heb verklaringen van de Wehrmacht, de Haushaltung om even duidelijk te zijn. De huisknechts van Generaal Guderian! Jij hebt die kleindochter over het hoofd gezien! Gewoonweg niks aan gedaan!”

Andreas werd doodsbleek. Lisa een kleindochter van Sarah Friedmann! De bezoedeling, de schande! Een Jodin, hij had zich bevuild aan een Jodin!

Verward keek hij op naar zijn ondervrager. Hij wist niet wat hij moest zeggen.

“Ik kan je in mijn dienst niet meer gebruiken, Messer,” grauwde de Obergruppenführer, “dit is wel een oerstomme streek van je. Als hiervan een schandaal komt, zal de Rijkskanselarij er nog bij betrokken worden!”

De Obergruppenführer was weer gaan zitten en kneep zijn ogen tot kleine spleetjes.

“Meld je bij het hoofdkantoor werving Waffen-SS, onmiddellijk. De Gestapo kan niet werken met officieren die zulke blunders maken.”

Hij schoof achterover in zijn stoel.

“Wees blij met je goede staat van dienst, Messer. Anders had ik iets veel vervelenders voor je moeten verzinnen...”

Hij boog zich over zijn papieren, zonder nog naar de doodsbleke Andreas Messer op te kijken, die met onvaste tred de kamer verliet.

-

Anna duwde Lisa de lucifers in de handen.

“Ga jij de kachels nu maar doen,” mompelde ze, “ik heb de kolen er al naast gezet.”

Lisa knikte dankbaar. Anna was net als zij uitgeschakeld van het werk boven. Om andere redenen dan zichzelf. Anna had syfilis in het tweede stadium. Anna had berust in haar lot. Wat men ook probeerde, een medicijn bestond niet voor haar kwaal. Ze takelde langzaam af, met knagende pijnen in haar liezen en steeds weer terugkerende koortsen. Ze was blij geweest dat Mitzi haar de straat niet op had gegooid, maar Mitzi kende haar plicht. Anna was doodziek geworden door haar werk voor Mitzi's en er waren genoeg huishoudelijk taken te verrichten om een goede kracht niet weg te sturen. Er bleef natuurlijk altijd een behoorlijk risico, dat andere klanten door Anna besmet, Mitzi ter verantwoording zouden roepen, zeker, als de besmettingsbron nog in het bordeel werkte, maar Mitzi had voor Anna altijd een zwak gehad.

Lisa was een ander verhaal. Ze was al zwanger geweest, toen ze bij Mitzi begon te werken en haar verdiensten waren in verhouding tot die van Anna maar een schijntje geweest. Het was Lisa's geluk geweest, dat de oude Gerda enkele dagen voor de ontdekking van de zwangerschap van Lisa nooit teruggekeerd was uit haar huisje in de gebombardeerde Hofstrasse, dus Lisa kon net zo goed voor de oude schoonmaakster invallen.

Terwijl Lisa voor de grote kachel in de salon gebukt lag, hoorde ze geschreeuw en lawaai op straat. Ze verschoof een hoekje van de zware roodfluwelen gordijnen aan de voorkant van de salon en tuurde in de richting van het lawaai. Er stond een grote legervrachtwagen voor het huis schuin aan de overkant. Even klopte haar hart sneller in haar keel. Kaj? Ze liet de slip van het gordijn uit haar handen vallen, toen ze de SS-er herkende, die met veel heftige gebaren naar zijn manschappen de trap van haar vroegere verblijf afstormde. Andreas Messer.

Het duurde heel lang voordat ze zich weer durfde verroeren, daar achter dat raam.

-

Die avond klopte Anna nog laat aan haar deur. Lisa lag al in bed. Ze hoefde immers 's avonds niet meer te werken en het opstaan voor dag en dauw was slopend genoeg.

"Lisl..." fluisterde Anna, "Er is hier een heer die je wil spreken."

Ze voegde er glimlachend aan toe: "Hij zegt, dat hij je van vroeger kent."

Lisa kreunde van ontzetting zodra ze Andreas zag. Hij was gekleed in het uitgaanstenue van de Waffen-SS en hij stond haar zwijgend op te nemen: een grote rijzige gestalte.

“Zo, Lisa Friedmann, hoeren-Jodin, heb ik je dan eindelijk gevonden?”

De langzaam uitgesproken woorden benamen Lisa de spraak.

Woede laaide plotseling op in Andreas' gezicht.

“Nou?” brulde hij.

Zijn voet schoot uit naar het kot op de grond. Lisa gilde van de pijn. Zijn voet had haar buik getroffen.

“Pas, op,” riep Anna, toekijkend vanuit de deuropening, “pas op voor haar kinderen!”

“Kinderen?” herhaalde Andreas, terwijl zijn staalgrijze pupillen zich op Lisa's buik richtten, “kinderen?”

Anna frommelde angstig haar handen in haar schort.

“Ze verwacht een tweeling, mijnheer Sturbannführer...”

Andreas gebaarde kort dat Anna weg moest gaan.

Zodra de deur achter haar dicht sloeg, maakte hij zijn broekriem los.

“Smerige hoer,” fluisterde hij, “met je gore joden-bloed! Door jou moet ik nu naar het front. Smerige bezoedelaarster!”

Hij liet zijn riem op haar neerkomen. Lisa probeerde zich van hem af te draaien en gilde. Op haar rug begon bloed te wellen onder haar hemd.

“Hou op, Andreas,” smeekte ze “hou op! Wat heb ik jou toch gedaan?”

Andreas' gezicht veranderde plotseling, alsof hij een ingeving kreeg.

“Tweeling, hè,” fluisterde hij.

Hij propte zijn riem in de zak van zijn uniformjasje. Hij knoopte zijn broek los en ejaculeerde na enkele rukken aan zijn penis over haar heen.

Grijnzend op haar neerkijkend, maakte hij zijn kleding weer in orde.

“Ach so, mein Liebchen...”

Zijn intense blik en de haat in zijn stem joegen de rillingen over Lisa's mishandelde rug.

“Ahrend is gek op tweelingen, oh, ja...”

Bij de deur draaide hij zich om.

“Tot ziens in de hel, Liebchen,” zei hij nog steeds grijnzend, “de hel van Ahrend.”

-

Lisa lag als verdoofd tussen haar vodden. Andreas had haar gevonden! Oh, waarom niet Kaj? Toen ze haar tranen wilde wegvegen, voelde ze de kleverige massa van Andreas' sperma, dat hij opzettelijk op haar gezicht had gespoten. Ze tastte naar een doek om het weg te vege.

De deur vloog open en Mitzi stond in vol avond-ornaat voor haar. Ze greep Lisa ruw bij de schouder.

“Jij moet hier wegwezen, en gauw...,” siste ze Lisa toe, “Ik geef je vijf minuten!”

Ze haastte zich weer weg uit de kelder, met ruisende rokken en klikkende hakken. De deur smeed ze hard achter zich dicht.

Anna, achter Mitzi aan binnengeslopen, hielp Lisa opstaan. Ze bood Lisa zwijgend haar wijde ruwwollen jurk aan. Ze gooide wat toiletspullen in een mandje, evenals wat oude baby-spuulletjes, die ze samen hadden bij elkaar gegaard.

Weer vloog de deur open, en een onbekende man kwam binnen. Hij was gekleed in het zwarte leer van de SS.

“Lisa, familie van Friedmann?” vroeg hij kort, “Meekomen. Haftungsbehl.”

Onder hilarische belangstelling van de bordeelbezoekers werd Lisa door zes Gestapo-mannen 'Mitzi's' uit gemarcheerd, de wachtende legerauto in.

*

*

*

REIS DOOR DE DUISTERNIS

*

*

I Ching Hexagram 28: Een Zwaard boven je hoofd, eerste dichtregel

-

Is er ooit Zachtmoedigheid
op een plaats
waar alles
alleen maar hard en donker is?

*

Andreas had het tafereel van Lisa's wegvoering vanaf de straat gevolgd, diep weggedoken in zijn speklere officiersjas.

Verbeten keek hij de legervrachtauto na, die in de duistere Berlijnse nacht verdween.

Het had hem weken gekost om haar te vinden en hier was ze dan, ongeveer pal tegenover Kaj's oude appartement, in die hoerenkast van Mitzi Kaiser. Hij schopte vloekend tegen een steentje. Hij moest zich nog haasten.

Ze zou overgebracht worden naar de centrale gevangenis van Berlijn en daar zou verder over haar lot worden beslist.

Hij had hemel en aarde bij het Juden-Referat bewogen om haar Joodse afkomst uit haar dossier verwijderd te krijgen en haar zaak te laten overhevelen naar de

Vermogensverwaltung. Ze was nu alleen nog maar een 'gevaar voor het Rijk' en in ieder geval geen Jodin meer. Het was al schadelijk genoeg voor zijn carrière, als de